

CRNA GORA
S K U P Š T I N A
Odbor za ljudska prava i slobode
Br. 00-51/14-99/
Podgorica, 01.10.2014.

INFORMACIJA
SA SASTANKA PREDsjedNIKA I ČLANOVA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I
SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE SA DELEGACIJOM PREDSTAVNIKA
INSTITUCIJA OMBUDSMANA I SLUŽBENIKA ZATVORA IZ REPUBLIKE SRBIJE I
REPUBLIKE ALBANIJE

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković, zamjenica predsjednika Odbora, dr Ljiljana Đurašković, i članovi Odbora: Husnija Šabović i Kemal Zoronjić, održali su 1. oktobra 2014. godine u Skupštini Crne Gore sastanak sa delegacijom predstavnika institucija ombudsmana i službenika zatvora iz Republike Srbije i Republike Albanije, koji borave u službenoj posjeti Crnoj Gori u sklopu regionalnog Projekta „Izgradnja društva bez torture i nekažnjivosti na Zapadnom Balkanu“.

Sastanak je održan 1. oktobra 2014. godine u Skupštini Crne Gore, sa početkom u 11 sati.

Sastanak je organizovan u sklopu projekta koji realizuje „Inicijativa mladih za ljudska prava“ iz Crne Gore u saradnji sa Inicijativom mladih za ljudska prava Srbija, Albanskim rehabilitacionim centrom za žrtve torture i traume i Međunarodnim centrom za rehabilitaciju žrtava torture iz Danske.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je poželio dobrodošlicu gostima iz Republike Srbije i Republike Albanije i upoznao prisutne sa radom i nadležnostima Odbora za ljudska prava i slobode. On je istakao dobru saradnju koju Odbor ima sa institucijama van Parlamenta, u prvom redu sa institucijom Ombudsmana, kao i sa nevladinim sektorom, što rezultira velikom transparentnošću rada ovog Odbora.

Predsjednik je saopštio da se sjednice ovog Odbora često održavaju na onim mjestima na kojima je moguće očekivati kršenje ljudskih prava i najavio sjednicu u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, koja je planirana za ovaj mjesec, a na kojoj će se raspravljati o Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2013. godinu, koji je institucija Ombudsmana uradila po prvi put u Crnoj Gori. On je pomenuo i učešće na brojnim javnim tribinama koje su organizovane sa ciljem prezentacije novih zakonskih rješenja kao i upoznavanja građana sa njihovim pravima. Pored toga, naveo je i posjete Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija kao i obilazak zatvora u Bijelom Polju, prilikom kojih su se upoznali sa uslovima u kojima se lica lišena slobode zadržavaju kao i načinima poštovanja njihovih prava. Pomenuo je i posjete institucijama zatvorenog tipa za djecu sa posebnim potrebama i naglasio da nije riječ samo o posjetama, već i o doprinošenju da se uslovi u tim institucijama poboljšaju.

Poštujući Izvještaj CPT-a iz 2008. u kojem je konstatovano da su uslovi u pritvorskim jedinicama u Crnoj Gori jako loši, Odbor za ljudska prava i slobode je zatražio od Institucije Ombudsmana da sačini izvještaj o stanju u tim jedinicama, koji je pokazao da su uslovi u pritvorskim jedinicama veoma loši. Nakon toga je organizovana sjednica Odbora na kojoj je razmatran Izvještaj o stanju jedinica Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode, a kojoj su prisustvovali predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije. Nakon šest mjeseci, a potom i nakon godinu dana, Ombudsman je ponovo obišao pritvorske jedinice i

konstatovao da su uslovi drugačiji u odnosu na ranije, što znači da se uticalo na poboljšanje uslova u tim jedinicama. Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je naglasio da su najfrekventnije pritvorske jedinice opremljene po evropskim standardima, a da bi pritvorske jedinice koje se izuzetno rijetko koriste trebalo zatvoriti, a po potrebi bi se lica lišena slobode prebacila u opremljene prostorije za pritvor u susjednim opštinama.

Kao još jednu nadležnost Odbora, Predsjednik je naveo i održavanje kontrolnih saslušanja kao mehanizam pomoću kojeg su ostvareni određeni ciljevi. On je zaključio da je, bez obzira na materijalnu situaciju, napravljen veliki iskorak u poštovanju ljudskih prava kao i upoznavanja građana sa njihovim pravima. Kako društva bez diskriminacije i torture ne postoje, cilj je stvoriti efikasan mehanizam koji će spriječiti da do diskriminacije dolazi.

Milan Radović, koordinator projekta, se zahvalio predsjedniku i članovima Odbora na spremnosti da se upriliči ova posjeta. Kao neko ko direktno vrši monitoring Odbora za ljudska prava i slobode, pohvalio je njegov rad, koji je ocijenio kao jedan od najboljih Odbora u kojem vlada kohezija i zapaženo odsustvo političkih uticaja od strane poslanika, što dokazuje činjenica da vrlo često poslanici vlasti i opozicije glasaju na isti način. Radović je upoznao prisutne sa projektom „Izgradnja društva bez torture i nekažnjivosti na Zapadnom Balkanu“ i naveo da će isti trajati još oko godinu i po dana. Do sada je korisnicima projekta pružana besplatna pravna pomoć, sprovedene su edukacije službenika u zatvorima, a takođe, organizatori projekta su radili na vlastitoj edukaciji. On je zaključio da ovaj projekat ima za cilj podizanje kapaciteta svih subjekata koji se bore za društvo bez torture, odnosno koji teže tome. Milan Radović je podsjetio da ih istog dana očekuje i posjeta Ministarstvu pravde i Instituciji Ombudsmana.

Erinda Blacca, predstavnik Rehabilitacionog centra za žrtve traume i torture Albanija, je istakla da je ona predstavnik nevladine organizacije koja je 2007. započela kampanju za prevenciju diskriminacije i objasnila da su oni izgradili periodični i redovni sistem monitoringa. Aktivnosti ovog centra su usmjerene ka stimulisanju direktnog monitoringa po zatvorskim institucijama. Osim toga, radili su na primjeni Opcionog protokola uz Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv torture. Blacca je podvukla da je poseban akcenat stavljen na emancipovanje zaposlenih u zatvorskim institucijama, što je dovelo do pozitivnih promjena u njima.

Aleksandar Sekulić, pravni savjetnik na projektu, je istakao da u zemljama iz kojih dolaze učesnici sastanka postoji veliki prostor za unapređenje poštovanja ljudskih prava i sloboda. On je objasnio da su lica lišena slobode izložena stigmatizaciji koja ne proizilazi samo iz krivične osude, nego i odnosa društva prema njima i da ta lica očekuju pomoć države. I pored obaveze poštovanja ljudskih prava u Srbiji, i dalje postoje određeni problemi, koji su, doduše, manji nego što su nekada bili. Sekulić je kao najprepoznatljiviji istakao problem preopterećenosti zatvorskih kapaciteta. Osim toga, istakao je problem nedovoljne zdravstvene zaštite zatvorenika. Problemima u ovim institucijama je doprinijela loša materijalna situacija kao i poplave koje su pogodile Srbiju u maju ove godine. On je istakao važnost poštovanja prava i dostojanstva zatvorenih lica jer će se na taj način oni susresti sa manjim rizikom da se vrate u te institucije. Inicijativa mladih za ljudska prava u Srbiji je obavila edukaciju zaposlenih u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija i najčešće je naišla na vrlo dobar odziv i veliko interesovanje, ali i na izvjesnu dozu sumnjičavosti prema njihovoj organizaciji. Sekulić je saopštio da će se njegova organizacija pridružiti organizacijama koje se bave nadzorom zatvora u Republici Srbiji.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković takođe je kazao da u Crnoj Gori postoji veliki problem sa prenatrpanošću zatvorskih kapaciteta i objasnio da u rješavanju ovog problema se nameću dva pitanja: proširenje zatvorskih kapaciteta i uvođenje alternativnih sankcija koje bi smanjile priliv zatvorenika na izvršenje kazne, na kojima se mora

insistirati, pritom ne umanjujući krivično djelo koje je neko uradio. Još jedan značajan problem jeste veliki broj povratnika na izvršenje kazne, kojem bi, u narednom periodu, svi relevantni subjekti društva trebalo da posvete pažnju.

Pal Marku je objasnio da su zadaci zatvorske policije specifični u dijelu rada sa pritvorenim licima. On je, i pored problema koji postoje, situaciju u zatvorskim institucijama u Albaniji ocjenio normalnom. Postojeći problem nedostatka smještajnih kapaciteta riješavaće se izgradnjom tri nove institucije velikog kapaciteta, od kojih će dvije biti izgrađene do kraja ove godine. Treća, najvećeg kapaciteta, gradiće se početkom sljedeće godine. Marku je kao značajno naveo i pitanje harmonizacije domaćeg zakonodavstva iz ove oblasti sa pravom Evropske unije. On je ocjenio da je posebna pažnja posvećena pritvorenim licima kao i onima kojima je potrebna zdravstvena zaštita. Pal Marku je izrazio zadovoljstvo zbog činjenice da u posljednje vrijeme nije bilo slučajeva zlostavljanja pritvorenih lica od strane zaposlenih u zatvorima.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je ocjenio da ovakve susrete treba iskoristiti za razmjenu iskustava, pogotovo onih koja se tiču prevencije torture. On se nadovezao na priču o značaju edukacije zaposlenih u zatvorskim institucijama i kazao da u Crnoj Gori sada postoje zatvorski policajci koji su školovani na Policijskoj akademiji u Danilovgradu, dok stariji policajci pohađaju obuke protiv torture. Predsjednik je kazao da svi problemi koji postoje u zatvorskom sistemu su prouzrokovani preopterećenošću zatvorskih kapaciteta i pohvalio izgradnju novih institucija u Albaniji.

Velimir Vidić, direktor Uprave za izvršenje krivičnih sankcija Republike Srbije, je saopštio da Srbija ozbiljno investira u institucije za izvršenje krivičnih sankcija i pored drugih ekonomskih prioriteta, imajući u vidu poplave koji su zadesile ovu državu. On je pojasnio da u njihovom sistemu postoje ustanove otvorenog tipa u kojima borave lica koja su počinila lakša krivična djela, ustanove poluotvorenog tipa, zatvorenog tipa i ustanove sa posebnim obezbjeđenjem. Vidić je naveo da je u Republici Srbiji usvojen novi Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, Zakon o zaštitniku građana i Strategija do 2020. godine. On je posebno istakao ustanovu u Padinskoj Skeli u kojoj se može zadržati do 450 lica, a u kojoj postoje svi najsavremeniji sistemi zaštite. Velimir Vidić je naveo da je izgrađen novi blok zatvora u Kruševcu, u izgradnji je Kazneno-popravni zavod u Valjevu, izgrađena su četiri bloka u Okružnom zatvoru u Beogradu, gdje je bilo najviše primjedbi na uslove, a završavaju se još dva bloka zatvorske bolnice. Dodao je da se rade novi zatvori u Kragujevcu i Pančevu, a da su izgrađeni novi paviljoni u Sremskoj Mitrovici, zatim, u Leskovcu je urađena adaptacija, otvoren je novi paviljon na ekonomiji u Subotici, dok je u Nišu aktuelna rekonstrukcija u paviljonu Kazneno-popravnog doma. Vidić je ukazao na problem zdravstvene zaštite zatvorenika zbog manjka medicinskog osoblja, što je prouzrokovano zakonskom regulativom koja propisuje određene uslove za njih. Međutim, njena izmjena je na usvajanju i nadaju se da će se ovaj problem uskoro riješiti. Na temu alternativnih sankcija, a u vezi sa Strategijom do 2020. godine, kazao je da na današnji dan postoji 621 lice na izvršenju alternativnih sankcija, naglašavajući da nije riječ samo o saobraćajnim prekršajima, već i o težim krivičnim djelima.

Na kraju diskusije, predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je izrazio zadovoljstvo sastankom, zahvalio se prisutnima na posjeti i, u ime Odbora, izrazio spremnost za buduću saradnju. Predsjednik je izrazio nadu da će se učesnici tokom posjete uvjeriti šta je sve Crna Gora uradila na jačanju poštovanja ljudskih prava.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković